

Základy klinické psychologie a psychologie zdraví (PSY262)

Studentům bude v rámci kurzu představena klinická psychologie jako samostatná vědní disciplína studující duševní život člověka na kontinuu zdraví - nemoc v biopsychosociálních souvislostech. Předmět je zaměřen na základní pojmy a témata této disciplíny.

Kurz je určen studentům psychologie bakalářského stupně.

Výuka

Harmonogram výuky:

datum	čas	forma výuky	téma	vyučující
25. 2. 2016	15:15-18:30	přednáška	Úvod do klinické psychologie. Jak si představujeme nemoc a zdraví.	PhDr. Táňa Fikarová, Ph.D.
10. 3. 2016	15:15-16:45	přednáška	Problematika prožívání nemocného.	Mgr. Kristína Kicková
	17:00-18:30	Seminář skupina A	Dítě a bolest. Specifika dětského prožívání bolesti. Jak zmírnit bolest dítěte? Jak pracovat s dítětem, které má strach z vyšetření?	Mgr. Kristína Kicková
17. 3. 2016	15:15-16:45	seminář skupina B	viz. skupina A	Mgr. Kristína Kicková
	17:00-18:30	seminář skupina C	viz. skupina A	Mgr. Kristína Kicková
24. 3. 2016	15:15-18:30	přednáška	Klinické psychodiagnostické metody.	PhDr. Táňa Fikarová, Ph.D.
7. 4. 2016	15:15-16:45	přednáška	Co nás činí nemocnými a co nás udržuje zdravými?	Mgr. Barbora Valková
	17:00-18:30	seminář skupina A	Vztah pacient – lékař, pacient – psycholog, psycholog – lékař. Komunikace se specifickými skupinami pacientů. Zásady sdělování nepříznivých informací pacientům a jejich rodinám. Psychologická první pomoc a její cíl. Psychologická péče o hospitalizované a ambulantně vedené pacienty.	Mgr. Barbora Valková
14. 4. 2016	15:15-16:45	seminář skupina B	viz. skupina A	Mgr. Barbora Valková

	17:00-18:30	seminář skupina C	viz. skupina A	Mgr. Barbora Valková
21. 4. 2016	15:15-18:30	přednáška	Jak a s kým psycholog pracuje.	PhDr. Táňa Fikarová, Ph.D.
5. 5. 2016	15:15-18:30	přednáška	Psycholog ve zdravotnictví.	Mgr. Petra Bučková

Přednášející a garance předmětu

Přednášející:

Mgr. Petra Bučková

PhDr. Táňa Fikarová, Ph.D.

Mgr. Kristina Kicková

Mgr. Barbora Valková

Garance:

Výkonný garant: doc. Mgr. Lenka Lacinová, Ph.D.

Odborný garant: PhDr. Radka Neužilová Michalčáková, Ph.D.

Asistentka předmětu: Mgr. Kristína Kicková

email: lacinova@fss.muni.cz, michalca@fss.muni.cz, 416519@mail.muni.cz

Konzultace prostřednictvím e-mailu, případně po předchozí domluvě e-mailem (kancelář č. 244, IVDMR FSS MU)

Tematické okruhy

- Co je klinická psychologie a čím se zabývá?
 - Historie a současnost oboru. Vymezení základních pojmů.
- Jak si představujeme nemoc a zdraví.
 - Pojetí normality. Obecné modely zdraví a nemoci - přístup biomedicínský, psychologický, sociologický, sociálně - ekologický, celostní, alternativní a další.
 - Teorie stresu, strategie zvládání stresu, životní události, alexithymie, životní styl, kvalita života, locus of control, optimismus a humor, nezdolnost, salutogeneze.
- Problematika prožívání nemocného, možnosti psychologické péče.
 - Problematika bolesti - specifika prožívání bolesti, faktory ovlivňující bolest, zvládání bolesti, psychologické metody zaměřené na zmírňování bolesti.
 - Strach a úzkost – dynamika vzniku úzkosti, mírnění strachu a úzkosti.
 - Truchlení a deprese – možnosti psychologické intervence.
 - Hněv a agresivita - agresivní jednání u pacienta, zvládání agresivity psychologickými prostředky.

- Klinické psychodiagnostické metody.
- Co nás činí nemocnými a co nás udržuje zdravými?
 - Symptom jako výraz interpersonálních procesů.
 - Nemoc jako symbol a řeč duše.
 - Základy psychosomatického přístupu.
- Jak a s kým klinický psycholog pracuje.
 - Boj pacienta s nemocí. Osobnost, obranné mechanismy, copingové strategie, motivace.
 - Rodina, struktura a dynamika, rodinná zkušenost, funkce rodiny, rodina a zdraví.
- Psycholog ve zdravotnictví.
 - Specifika psychologické práce ve zdravotnictví. Psycholog na somatickém oddělení.
 - Supervize. Balintovské skupiny. Burn out syndrom.
 - Etické otázky klinické psychologie.

Semináře – jak se připravit?

1. Seminář *Dítě a bolest*

Na seminář je zapotřebí nastudovat článek: Franck, L. S., Sheikh, A., Oulton, K. (2008). What helps when it hurts: children's views on pain relief. *Child Care Health Development*, 34, 430-438 (uloženo v ISu v učebních materiálech).

2. Seminář *Vztah pacient – lékař, pacient – psycholog, psycholog – lékař*

V rámci přípravy pro tento seminář vyhledejte, jaké jsou možnosti psychologické péče pro různé druhy potíží v Brně, případně v místě vlastního bydliště. O daných službách zjistěte podrobnější informace.

Ukončení předmětu

Zápočet je udělován za aktivní účast na seminářích, účast na obou seminářích je povinná. Zkoušky je možné se zúčastnit po splnění podmínek nutných k získání zápočtu. Zkouška probíhá formou písemného testu. Za úspěšné absolvování kurzu získá student 5 kreditů.

Literatura

Baštecká, B. (2003). *Klinická psychologie v praxi*. Praha: Portál.

Baštecká, B., Goldmann, P. (2005). *Základy klinické psychologie*. Praha: Portál.

Baštecký, J., Šavlík, J., & Šimek J. (1993). *Psychosomatická medicína*. Praha: Grada.

Cohen, R. M. (2002). *Nejčastější psychické poruchy v klinické praxi*. Praha: Portál.

- Danzer, G. (2001). *Psychosomatika - celostný pohled na zdraví těla i duše*. Praha: Portál.
- Guggenbühl-Craig, A. (2010). *Nebezpečí moci v pomáhajících profesích*. Praha: Portál.
- Hawkins, P. & Shohet, R. (2004). *Supervize v pomáhajících profesích*. Praha: Portál.
- Heretik A. & Heretik, A. a kol. (2007). *Klinická psychologie*. Nové Zámky: Psychoprof.
- Honzák, R. (1999). *Komunikační pasti v medicíně*. Praha: Galén.
- Honzák, R. (1989). *I v nemoci si buď přítelem*. Praha: Avicenum.
- Honzák, R. (2005). *Úzkostný pacient*. Praha: Galén.
- Höschl, C., Libiger, J., Švestka, J. eds. (2004). *Psychiatrie* (II. doplněné a opravené vydání). Praha, Tigris, s.r.o.
- Janáčková, L. & Weiss, P. (2008). *Komunikace ve zdravotnické péči*. Praha: Portál.
- Janáčková, L. (2007). *Bolest a její zvládnutí*. Praha: Portál.
- Janík, A. & Dušek, K. (1987). *Diagnostika duševních poruch*. Praha: Avicenum.
- Konečný, R. & Bouchal, M. (1979). *Psychologie v lékařství*. Praha: Avicenum.
- Kratochvíl, S. (1997). *Základy psychoterapie (současné směry)*. Praha: Portál.
- Křivohlavý, J. (1992). *Bolest – její diagnostika a psychoterapie*. Brno: Institut pro další vzdělávání pracovníků ve zdravotnictví.
- Křivohlavý, J. (2001). *Psychologie zdraví*. Praha: Portál.
- Křivohlavý, J. (2002). *Psychologie nemoci*. Praha: Grada.
- Mareš, J. a kol. (1997). *Dítě a bolest*. Praha: Grada, str. 147-163.
- Mentzos, S. (2000). *Rozumíme sami sobě?* Praha: NLN.
- Mohapl, P. (1992). *Úvod do psychologie nemoci a zdraví*. Olomouc: Vydavatelství UP.
- Morschitzky, H. & Sator, S. (2007). *Když duše mluví řečí těla*. Praha: Portál.
- Poněšický, J. (2002). *Psychosomatika pro lékaře, psychoterapeuty i laiky*. Praha: Triton.
- Segal, D., & Hersen, M. (2010). *Diagnostic interviewing*, 4th ed. New York: Springer.
- Sommers-Flanagan, J., & Sommers-Flanagan, R. (2014). *Clinical interviewing*, 5th ed. Hoboken: John Wiley & Sons.
- Trapková, L. & Chvála, V. (2005). *Rodinná terapie psychosomatických poruch*. Praha: Portál.
- Vymětal, J. (2003). *Lékařská psychologie*. Praha: Portál.
- Vymětal, J. a kol. (2000). *Speciální psychoterapie (úzkost a strach)*. Praha: Psychoanalytické nakladatelství J. Kocourek.
- Weiss P. (2011). *Etické otázky v psychologii*. Praha: Portál.

Další literatura bude doplněna během výuky.